

Noten

bij 'Sport was een dictatuur binnen de DDR-dictatuur' op Duitslandweb, okt 2019
Voorpublicatie uit

'Statiegeld voor mijn moeder. Verhalen over het leven in de DDR' van Manon de Heus en Marijke van der Ploeg

1. Hij hoorde bij een soort waarnemersgroep die naar het Westen werd gestuurd wanneer de Stasi had besloten iemand onschadelijk te maken of uit het Westen te ontvoeren. Hij deed zozegged het 'vooronderzoek'.
2. De meeste atleten kwamen al op jonge leeftijd in een sportinternaat.
3. Ines doelt op het systematisch toedienen van doping aan (jonge) atleten. Naar schatting zijn tussen de 8.000 en 10.000 topsporters slachtoffer geworden van het staatsdopingsysteem (zie: 'Der SED-Staat. Geschichte und Strukturen der DDR 1949-1990' van Klaus Schröder, 2013).
4. De boycot van de zomerspelen in Los Angeles werd door de Sovjet-Unie geleid, onder meer omdat de Sovjet-Unie ervan overtuigd was dat de veiligheid van de Sovjet-sporters niet was gegarandeerd en er in de Verenigde Staten sprake was van anti-Sovjetpropaganda. Naast de Sovjet-Unie namen onder andere de DDR, Bulgarije, Hongarije, Polen, Tsjechoslowakije en Vietnam niet deel. In 1980 hadden de Verenigde Staten een boycot van de Spelen in Moskou geïnitieerd.
5. Ze had contact met de oppositie in Jena.
6. Het Duitse woord *Zersetzung* is lastig te vertalen in het Nederlands. 'Kapotmaken', 'vernietigen' of 'breken' komen in de buurt. Met een persoonlijk *Zersetzungsplan* wilde de Stasi andersdenkenden en tegenstanders van het regime psychologisch kapotmaken. Relaties, reputaties en loopbanen werden verstoord. *Zersetzungen* vonden plaats binnen, maar ook buiten de gevangenis. Mensen raakten sociaal geïsoleerd, angstig, verward en apathisch. Vele slachtoffers ondervinden tot de dag van vandaag psychische problemen (zie: 'Psychofolgen bis heute: „Zersetzungs“ – Opfer der DDR-Geheimpolizei' van Stefan Trobisch-Lütge, 2016).
7. De staat beschouwde DDR-sporters als 'diplomaten in trainingspak'. Wanneer een atleet vluchtte – bijvoorbeeld tijdens een wedstrijd in het niet-socialistische buitenland – was dat een enorm gezichtsverlies voor de DDR. Ook wilde de DDR niet dat de sporter in kwestie medailles voor het Westen zou binnenhalen.
8. Het verschilde per sporttype wanneer begonnen werd met het toedienen van doping. Binnen eenzelfde discipline kregen de vrouwen vaak al op jongere leeftijd dan de mannen doping toegediend: zwemsters en turnsters al vanaf 13-15-jarige leeftijd, atleten vanaf 16-17-jarige leeftijd. Dat had ernstige gevolgen. De anabole androgene steroïden zorgen bij meisjes voor onder andere menstruatieproblemen, mannelijke lichaamsbehandling of ontstekingen, of veranderingen aan de eierstokken (Schröder, 2013).

9. Er wordt nog veel onderzoek gedaan naar de gevolgen van de doping voor de atleten en hun kinderen. Veel voormalige sporters lijden onder psychische klachten, zoals depressie. Ook lichamelijk ondervinden ze ernstige problemen. Zo is de kans op hart- en vaatziekten en verschillende vormen van kanker verhoogd en kunnen ze lijden aan skeletschade, leverschade of stofwisselingsstoornissen. Vrouwen kunnen vruchtbaarheidsproblemen hebben of zijn zelfs onvruchtbaar geworden (zie: 'Vergiftet von der DDR', van Oliver Fritsch, in: Die Zeit, 26-3-2018).

10. Höppner stond aan het hoofd van de 'Werkgroep ondersteunende middelen', opgericht in 1974: het staatsdopingprogramma in de DDR. Höppner verklaarde dat zijn 'ondersteuning', zoals hij het noemde, niet in strijd was met de wetgeving in die tijd (Schröder, 2013).

11. In het Duits Doping-Opfer-Hilfeverein. De vereniging behartigt de belangen van de slachtoffers van staatsdoping.

12. Dopingslachtoffers kunnen een aanvraag indienen bij de regering voor een schadevergoeding van €10.500.

13. In haar boek 'Umkämpfte Zone. Mein Bruder, der Osten und der Hass' laat Ines Geipel onder andere zien hoe verdringing en ontkenning van de geschiedenis de Duitse samenleving karakteriseren.